

Vždyť temnota jen zvýrazňuje světlo

FS ČCE Plzeň – západní sbor, 13. listopadu 2022, 22. neděle po Trojici

Pozdrav: Milost Pána Ježíše Krista, láska Otcova, dar a přítomnost Ducha svatého se všemi námi. Amen

Uvítání a předpěv:

Bratři a sestry, pomalu uzavíráme starý církevní rok a za 14 dnů je tady první adventní neděle. Advent nám už ale bude, byť ještě vzdáleně, prosvítat i do zvěsti dnešní neděle, kdy budeme slyšet texty, které jinak na první pohled až tak povzbudivé nejsou. Přesto věřím, že i dnes můžeme zaslechnout evangelium. Vítejte tedy na těchto bohoslužbách a v úvodu slavme našeho předivného Pána společným trojičním zpěvem.

Vstupní text – Iz 12:

V onen den řekneš: „Vzdávám tobě chválu, Hospodine! Rozhněval ses na mě, tvůj hněv se však odvrátil a potěšils mě. Hle, Bůh je má spása, doufám a jsem beze strachu. Hospodin, jen Hospodin je má záštita a píseň, stal se mou spásou.“ S veselím budete čerpat vodu z pramenů spásy. V onen den řeknete: „Chválu vzdejte Hospodinu a vzývejte jeho jméno! Uvádějte národům ve známost jeho skutky. Připomínejte, že jeho jméno je vyvýšené. Zpívejte Hospodinu, neboť vykonal důstojné činy, ať o tom zví celá země!“ Jásej a plesej, ty, která bydlíš na Sijónu, neboť Veliký je ve tvém středu – Svatý Izraele.

Píseň: NEZ 246 Pane, dnešek je den chvály

Modlitba:

Dobrý Pane, nebeský Otče, obvykle nemáme moc rádi tenhle podzimní čas. Sychravé dny se krátí, světla ubývá, slunce ztrácí svoji sílu, ranní mlhy se jen těžko rozpouští a teploty klesají. Možná i v našem nitru je tmy víc než obvykle. Zaplavují nás starosti o zítřek, přemýšlíme nad našimi blízkými, nad tím, jak tu náročnou dobu zvládnou a jak můžeme pomoci. Myslíme na ty, kteří prožívají daleko horší věci než my, ale zároveň si připouštíme i naše starosti, otazníky a nejistotu. Přáli bychom si znovu prožít a vědět, že ty na nás nezapomínáš. Jsi blízko nejen nám, ale i těm, kterým veškeré lidské naděje zmizely a budoucnost se jim zdá jen temná. Prosíme, Pane, smiluj se nad námi lidmi, odpusť nám, když si volíme slepé cesty, když si navzájem ubližujeme a jen množíme zlo v tomto světě, navracej nás na cestu lásky. Dej nám naději, která není z člověka ani z tohoto světa, ale je od tebe, a proto je trvalá a stálá. Amen

1. čtení – Iz 65,17-25:

„Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl. Veselte se, jásejte stále a stále nad tím, co stvořím. Hle, já stvořím Jeruzalém k jáсотu a jeho lid k veselí. I já budu nad Jeruzalémem jásat a veselit se ze svého lidu. Nikdy víc už nebude v něm slyšet pláč ani křik. Nikdy už tam nebude dítě, které zemře v několika dnech, ani stařec, který by se nedožil plnosti věku, protože bude mladíkem, kdo zemře ve stu letech. Ale hříšník, byť stoletý, bude zlořečen. Vystavějí domy a usadí se v nich, vysázejí vinice a budou jíst jejich plody. Nebudou stavět, aby se tam usadil jiný, nebudou sázet, aby z toho jedl jiný. Dny mého lidu budou jako dny stromu. Co svými rukama vytvoří, to moji vyvolení sami spotřebují. Nebudou se namáhat nadarmo a nebudou rodit pro náhlý zánik, neboť jsou potomstvem těch, kdo byli Hospodinem požehnáni, oni i jejich potomci. Dříve než zavolají, já odpovím; budou ještě mluvit a já je už vyslyším. Vlk a beránek se budou pást spolu a lev jako dobytek bude žrát slámu, hadu však bude potravou prach. Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře,“ praví Hospodin.

2. čtení – text kázání: Lk 21,5-19:

Když někteří mluvili o chrámu, jak je vyzdoben krásnými kameny a pamětními dary, řekl: „Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni, všechno bude rozmetáno.“ Otázali se ho: „Mistře, kdy to nastane? A jaké bude znamení, až se to začne dít?“ Odpověděl: „Mějte se na pozoru, abyste se nedali svést. Neboť mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat: ‚Já jsem to‘ a ‚nastal čas‘. Nechodte za nimi. Až uslyšíte o válkách a povstáních, neděste se: neboť to musí nejprve být, ale konec nenastane hned.“ Tehdy jim řekl: „Povstane národ proti národu a království proti království, budou veliká zemětřesení a v mnohých krajinách hlad a mor, hrůzy a veliká znamení z nebes. Ale před tím vším na vás vztáhnou ruce a budou vás pronásledovat; budou vás vydávat synagógám na soud a do vězení a vodit před krále a vládce pro mé jméno. To vám bude příležitostí k svědectví. Vezměte si k srdci, abyste se předem nepřipravovali, jak se budete hájit. Neboť já vám dám řeč i moudrost, kterou nedokáže přemoci ani vyvrátit žádný váš protivník. Zradí vás i rodiče, bratři, příbuzní a přátelé a někteří z vás budou zabiti. A všichni vás budou nenávidět pro mé jméno. Ale ani vlas z vaší hlavy se neztratí. Když vytrváte, získáte své životy.

Tak to je slovo evangelia pro dnešní neděli... Bratři a sestry, ten dnešní text na první poslech asi není vůbec příjemným slovem. Kdo by také chtěl poslouchat podobné negativní zprávy? Copak toho nemáme v běžném životě dost – a ještě si chodit pro něco podobného v neděli do kostela? Je zde vůbec nějaké evangelium – slovo radosti a povzbuzení? Nepotřebovali bychom dnes slyšet spíš něco jiného?

Myslím, že všichni známe takové ty věčné pesimisty, lidi, kteří na všem najdou nějakou mouchu, nic jim není dost dobré a spolehlivě dokážou zkazit snad každou radost. Zatímco vy prožíváte chvíle štěstí, oni musí zrovna teď připomenout něco negativního, nějak poukázat na pomíjivost té radosti, prostě jakkoliv ty doteky posvátného pošpinit.

Zdá se, že v našem dnešním textu se děje něco podobného. Ve chvíli, kdy lidé v Jeruzalémě obdivují krásu chrámu, v úžasu stojí před bohatstvím chrámové výzdoby a srdce jim zaplavuje vděčnost za svaté místo, Ježíš to všechno shodí řečmi o zničení, zemětřeseních, válkách, hladomoru a pronásledování. Jako by tady samotný Ježíš vystupoval jako nějaký nepřející pesimista, který musí za každou cenu ukázat na tu horší stranu mince, zahrát na temnou strunu pomíjivého a křehkého života. Proč takovou posvátnou chvíli kazí, zrovna Ježíš? Proč to všechno říká?

Napadá mne (tak trochu pod čarou), že i my křesťané můžeme být v očích některých vnímáni jako ti, kteří kazí radosti života – svými etickými nároky, svojí pro mnohé upjatou morálkou. Mnozí si myslí, že křesťané jsou přece ti vážní, přísní a upjatí. „Ty raději na žádný mejdan nezvěte.“ Někdo by možná dodal: A zvláště ti protestanté, navíc reformovaní. Neznají nic, než tvrdou práci a odříkání. Žádné radosti, pro humor není místo, věřit, to je vážná věc... Asi mi dáte za pravdu, že tohle všechno už málokde platí, protože takové křesťanství se dnes nenesí. My jsme už přece jiní – radostní, pozitivní, nadějní... A že nemáme rádi humor? Vždyť kolikrát jsme spíš my ti rozřehťaní, snad až moc. Nebo už je to zase nějaká moje „zbožná“ „upjatá“ obava?

Nejde tady o to, že Ježíš chce nám lidem kazit radost (takový on přece nebyl) nebo je mu vzdálen smysl pro umění. Jde o to, že chce naši víru postavit na pevný základ. Jistější, než jen obdiv ke kráse a umění, k tradici nebo stavbám. Ježíš chce své posluchače zbavit falešných jistot. Víme, že Židům se v jejich dějinách opakovaně stával Jeruzalém a chrám (ačkoli sám o sobě prospěšný, dobrý a krásný) falešnou modlou. Měli za to, že už jen samotná existence

chrámu je důvodem, proč se jim nemůže nic stát. Protože měli město a chrám, spoléhali na automatickou Boží ochranu. Ježíš tohle myšlení odmítá. Nejen tehdejší Židy, ale i nás připravuje na to, že k životu nepatří jen radost, krása a úspěch, ale také bolest, lidské utrpení, bída, zkoušky a těžkosti.

Toto místo Lukášova evangelia (a jeho paralely u ostatních evangelistů), se někdy označuje jako malá apokalypsa – protože popisuje podobné věci jako poslední kniha Nového zákona Zjevení Jana: války, zemětřesení, hladomory, pronásledování... Také se o tomto místě mluví jako o textu eschatologickém, protože se týká těch posledních věcí, posledních věcí ve smyslu důležitosti i těch skutečně posledních událostí předcházejících Kristovu návratu, jeho druhému příchodu, tomu poslednímu horizontu, ke kterému všichni směřujeme.

Je třeba zmínit, že tato Ježíšova slova jsou nejprve řečí k ranné křesťanské církvi. Je to až prorocká řeč, která měla první křesťany připravit na těžkosti, které přijdou. Židovské pronásledování, válka, dobytí Jeruzaléma Římany v roce 70 n.l. – to jsou události, které v době sepsání Lukášova evangelia měli jeho první čtenáři již historicky za sebou. Pronásledování si ranná církev v té době užila skutečně dostatek, a další těžkosti je ještě čekaly. Právě proto pro ně Ježíšovo slovo bylo bezpochyby povzbuzením a nadějí. Zároveň to pro první křesťany bylo i napomenutí ke střízlivosti v očekávání Ježíšova návratu, upozornění, že Ježíš se nejspíš nevrátí zas až tak brzy, jak si představovali a přáli. Ale přesto i jim měla ta zvěst o příchodu zaznít, jako naděje, ke které směřují a která je má v těžkých chvílích nést.

V bibli narazíme poměrně často na líčení nejrůznějších hrůz a pohrom. Mocenské ambice vládců, války, hlad a nedostatek jídla, drahota, humanitární katastrofy, epidemie i pronásledování lidí pro jejich přesvědčení a víru – to všechno bohužel patří k obecné zkušenosti, se kterou se lidé v dějinách museli mnohokrát vyrovnávat. Mám pocit, že v těch posledních generacích jsme na to nějak zapomněli. Už dlouho jsme totiž něco podobného nezažili. Naši rodiče a prarodiče prošli hrůzami dvou světových válek, zažili hospodářskou krizi 30. let minulého století, druhou světovou válkou zničenou zemi, poučnou zestátňování a vyvlastňování majetku, kolektivizaci zemědělství, politické procesy 50. let, příjezd ruských tanků v roce 68 i léta tzv. normalizace, vnitřního křivení charakterů a devastace společnosti. Nelehký život. Schválně, až budete dnes vycházet z kostela, zastavte se ve foyer a všimněte si té pamětní desky se jmény těch z tohoto sboru, kteří bouře lidského světa zaplatili životem. Je to tak dávno?

Naproti tomu my zažíváme relativně poklidná léta. Nevíme, co je to válka, nikdy nám nad hlavou nelétaly granáty, neznáme opravdový hlad... Navzdory mnoha chybám při směřování toho demokratického světa se nám posledních víc než 30 let daří velmi dobře. Dokonce tak dobře, že jsme propadli pocitu, že je to jaksi automatické a samozřejmé, že na to vlastně dokonce máme nárok. Není divu, že mnohé z nás ta dnešní doba překvapila. Do našich životů vrthla nejprve nepředvídatelná epidemie Covidu-19, a poté na sklonku zimy toho letošního roku nevybírává a krutá válka na Ukrajině. Jsme svědky změn a nejistoty. Dochází k enormnímu nárůstu cen energií, potravin, ke znehodnocení peněz. V situaci, kdy na některých místech dokonce ani nefunguje topení nebo teplá voda, přemýšlíme, jestli naše ekologické ideály nemají jít stranou. Minulý týden jsem narazil na rozhovor s psychoterapeutkou o dnešních

mladých lidech, kteří se prý bojí zakládat rodiny a mít děti, protože mají strach přivést děti do tak extrémně nestabilního světa, kde by je nečekal dobrý a spokojený život. (Jako by život člověka mohl být naplněný, jen když je spokojený?)

Jenže na spokojený život není samozřejmý nárok. Ve svém myšlení jsme nějak odsunuli vědomí, že život člověka je křehký, že mír, pokoj a prosperita nejsou ničím automatickým. Myslím, že právě tohle je to první, co nám chce dnešní slovo evangelia připomenout. Ne proto, abychom nad tím jen mávli rukou, že tedy jo, že to tak prostě s těmi těžkostmi musí být, ale proto, abychom všim tím, co se kolem nás děje, nebyli uvrženi do nejistoty a beznaděje. Nemá nás to položit, zdeptat ani zmalomyslnět. A také nám to má připomenout pokřivenost člověka, o kterém si nesmíme dělat žádné iluze, ale vždy máme pamatovat na to, kolik se v nás lidech dokáže najít nenávisti, sobectví a zla.

Ptáme-li se, kde můžeme v dnešním textu slyšet evangelium, domnívám se, že bychom neměli přehlédnout to, že když Ježíš hovoří o těch válkách a hrůzách světa, mluví jedním dechem také o svém příchodu. Tato dvě témata stojí vedle sebe. Utrpení lidských dějin předznamenávají advent, hrůzy lidského světa k budoucímu adventu odkazují. Žádné bolesti a hrůzy ale nemohou naději zahubit. Paradoxně ještě ostřeji ji nasvěcují, jejich tma jen víc zvýrazňuje světlo. Ta pravá naděje totiž není něco, co by mělo původ v tomto našem světě, nepřichází zdola, nepochází z věcí viditelných, ověřitelných, spočítatelných. Naděje přichází zvenku, jako překvapení a dar. Jde nám naproti v přicházejícím Kristu.

Jako by ten náš svět byla mince se dvěma stranami. Na té jedné jsou bolesti světa, ta realita, kterou prožíváme, na té druhé pak naděje toho, kdo nám přichází naproti. O té bolavé straně máme vědět, nikdy na ni nesmíme zapomenout, ani tehdy, když se nám daří dobře. Máme vědět, že k životu bolest patří a máme také dělat všechno pro to, aby té bolesti na světě bylo co nejmíň. Ale zároveň se téhle strany mince nemáme děsit, nemáme se lekat, nemáme malomyslnět. Máme vědět, co vše se ještě může dít. Máme vědět, že budou přicházet chytráci s rychlými a jednoduchými řešeními, jak to tady na té zemi co nejlépe a nejrychleji srovnat. Máme vědět, že bolesti světa budou útočit na naši víru, že naše hodnoty a víra jimi bude zkoušená, prubovaná, bude vystavena jejich náporu, a třeba i od těch nejbližších, od těch, na kterých nám nejvíc záleží. Nemá nás to překvapit, nemá nás to zdeptat.

Je tu totiž ještě ta druhá strana pomyslné mince, druhá strana skutečnosti, k nám přicházející naděje. Kristus ve svém adventu, který si už zanedlouho budeme zase připomínat, Kristus přicházející, aby se mezi námi znovu a znovu rodil, Ježíš, ten zdánlivě bezbranný a nepatrný jako malé dítě, nebo jako ten ukřižovaný, Kristus, který hledá místo na tomto světě, kde by mohl přebývat, v našich životech, rodinách, církvích, ve společnosti. Kdekoliv přichází, kdykoliv jej přijímáme a dáváme prostor životu v lásce, tam se dějí zázraky, tam se naděje stává skutečností. Je to křehká moc evangelia o Kristu ukřižovaném a přesto živém, je to síla lásky, která se nedá zastavit a která nezadržitelně směřuje k plnosti. O tom svědčíme, to žijeme a neseme světem. Proto, bratři a sestry, nebojme se a neděsme se. Když vytrváme, získáme své životy. Amen

Hudební mezihra

Vyznání víry

Píseň: S 211 Píseň o setkání

Ohlášky

Přímluvná modlitba

Píseň: NEZ 775 Aby nás Pán Bůh miloval

Poslání – 2Te 3,1-5:

A tak, bratří, modlete se za nás, aby se slovo Páně stále šířilo a bylo oslaveno jako u vás a abychom byli vysvobozeni od pochybných a zlých lidí. Neboť ne všichni věří. Ale Pán je věrný; on vás posílí a ochrání od zlého. Spoléháme na vás v Pánu, že konáte a budete konat, co přikazujeme. A Pán nechť řídí vaše srdce k Boží lásce a k trpělivosti Kristově.

Požehnání – Zj 1,4-6:

Milost vám a pokoj od toho, který jest a který byl a který přichází, i od sedmi duchů před jeho trůnem a od Ježíše Krista, věrného svědka, prvorozeného z mrtvých a vládce králů země. Jemu, jenž nás miluje a svou krví nás zprostil hříchů a učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce – jemu sláva i moc navěky. Amen

Píseň: NEZ 732 Do tvých starostí